

A középső perm Bodai Agyagkő (Ny-Mecsek) kutatásának rétegtani eredményei

Konrád Gy., Halász A., Hámos G., Sebe K., Molnár P.

A Bodai Agyagkő Formáció (BAF) kutatásának legújabb eredményei
Szakmai előadói nap
Pécs, 2022. december 8.

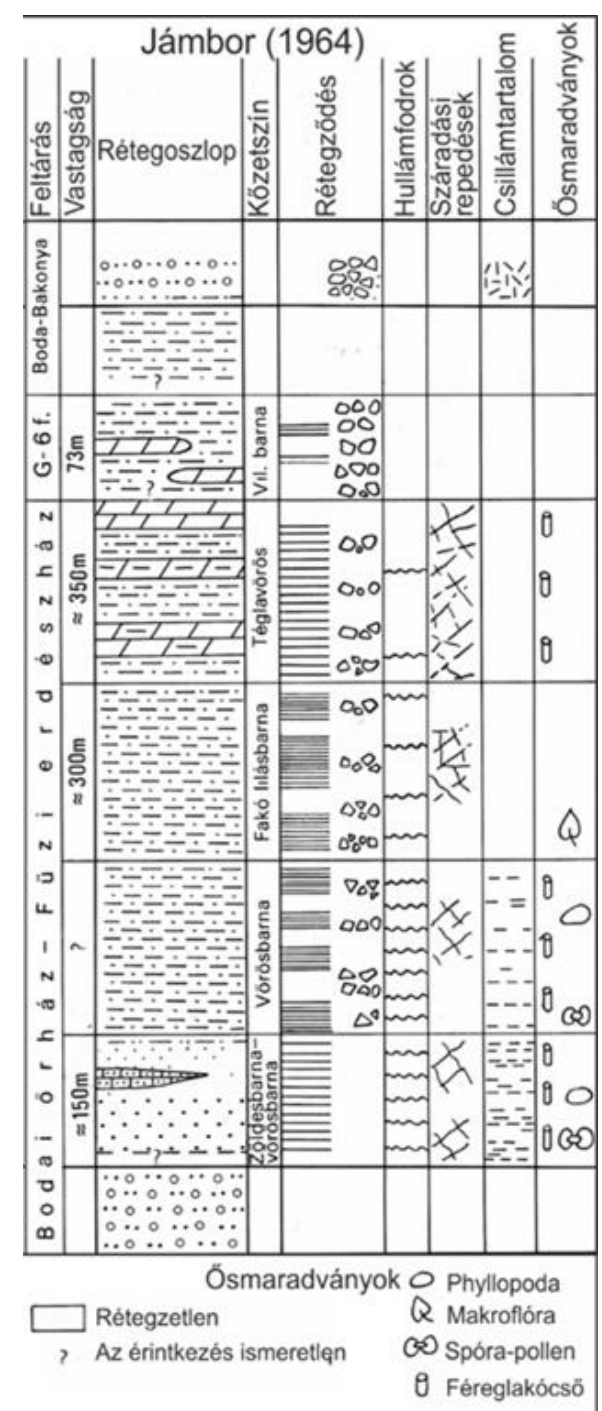
Az előadás tartalma

- A Bodai Agyagkőben elkülönített tagozatok ismertetése
- A BAF-1 A és -1 AF fúrással feltárt konglobreccsa jellemzése és formációként való elkülönítésének indoklása
- A permi formációk heteropikus kifejlődésének modellje

Első részletes leírását Jámbor adta (1964), aki hat egységre osztotta.

A későbbi kutatások nagyrészt alátámasztották Jámbor felosztását.

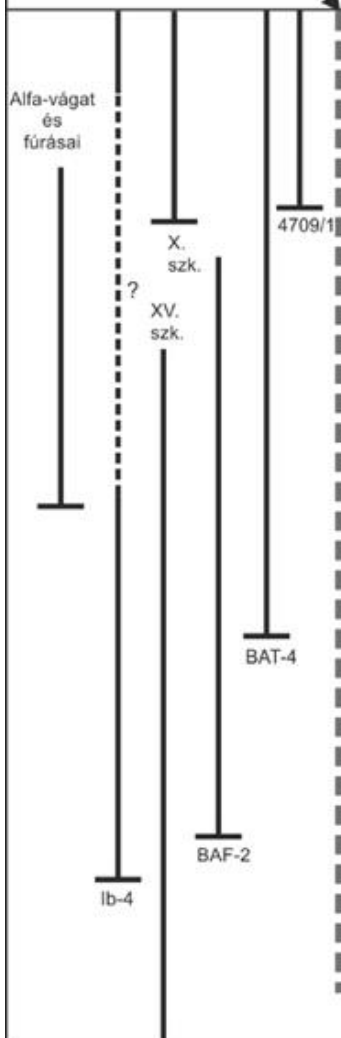
A formációt alkotó litofáciések csaknem valamennyi tagozatban előfordulnak és a tagozatok egymással összefogazódnak, ezért a határok kijelölésében a litosztratigráfiában hasonló esetekben alkalmazott módszerekkel éltünk: a különböző litofáciések első megjelenését vagy kimaradását, illetve azok előfordulásának gyakoriságát vettük figyelembe.

Konrad et al. (2010) nyomán, módosítva
Modified after Konrad et al. (2010)

Az Alfa kutatóvágattal és a legfontosabb fúrásokkal feltárt rétegszakaszok

kibúvások

Vastagság	Rétegoszlop	Tagolás és jellemzők
300-1200 m		Bakonyi Homokkő Tagozat Szürke, vörös és zöld homokkő, kavicsos homokkő, aleurolit.
400 - 500 m		Nagyvölgyi Tagozat Vörösbarna, dolomit-konkréciós, dolomitos aleurolit-betelepüléses, "albitfészkes", kőzetlisztes agyagkő.
400 - 500 m		Dombói Tagozat Vörösbarna-téglavörös, "albitfészkes", kőzetlisztes agyagkő, száradási repedéses dolomit, dolomitos agyagkő illetve aleurolit rétegek közt betelepüléseivel. Néhány méter vastagságban reduktív (zöldesszürke-kékesszürke, pirites) rétegek előfordulnak a rétegsorban. Életnyomos
350 - 450 m		Fűzi Tagozat Vörösbarna, kőzetlisztes agyagkő, agyagos aleurolit, amelyben hullámfodros, ferderétegzett, csillámos rétegfelszínű aleurolit és finomszemű homokkő rétegek és padok, ritkábban dolomitos agyagkő- és aleurolitrétegek települnek. Életnyomos
100 - 150 m		Őrházi Tagozat vörösbarna, sűrűn csillámos, ferderétegzett homokkő, barna aleurolit és zöld agyagkő betelepülésekkel
800-1000 m		Vörös és barna homokkő, kavicsos homokkő és konglomerátum.

Litosztratiográfia		Jámbor (1964)						
Feltárás	Vastagság	Rétegoszlop	Kőzet szín	Rétegződés	Hullámfodrok	Száradási repedések	Csillám tartalom	Ős maradványok
Bakonya								
Boda-Bakonya								
G-6 f.	73m		Vil. barna					
A L E U R O L I T R É T E G S Z L E T								
	≈ 350m		Tégla-vörös					
	≈ 300m		Fekő lilásbarna					
	?		Vörösbarna					
	≈ 150m		Zöldesbarna-vörösbarna					
A T M E N E T I R É T E G S O R								
B O D A I A G Y A G K Ő F O R M Á C I Ó								
C S E R D I F O R M Á C I Ó								

Jelkulcs Jámbor (1964) rétegszlopához

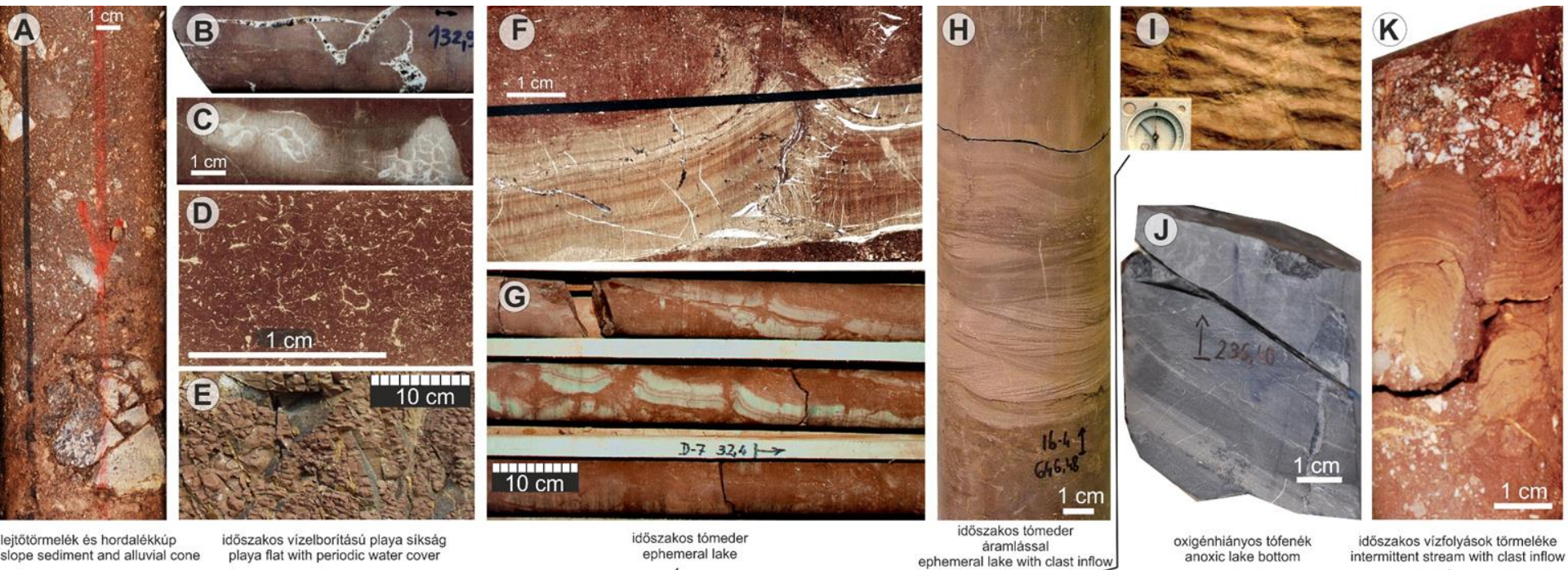
- Rétegszlop**
- Dolomit, agyagos dolomit
 - Aleurolit
 - Finomszemű homokkő
 - Homokos mészkő
 - Középszemű homokkő
 - Kavicsos homokkő

- Rétegzettség**
- Szemcsésen-lemezesen széteső
 - Párhuzamos mikrorétegzettség, mikrokörétegzettség
 - Párhuzamos vékonyrétegzettség

- Ős maradványok**
- Rétegzetlen
 - Az érintkezés ismeretlen

- Phyllopora
- Makroflóra
- Spóra-pollen
- Féreglakócső

A BAF litofációk keletkezési körülményei

lejtőtörmelék és hordalékkúp
slope sediment and alluvial cone

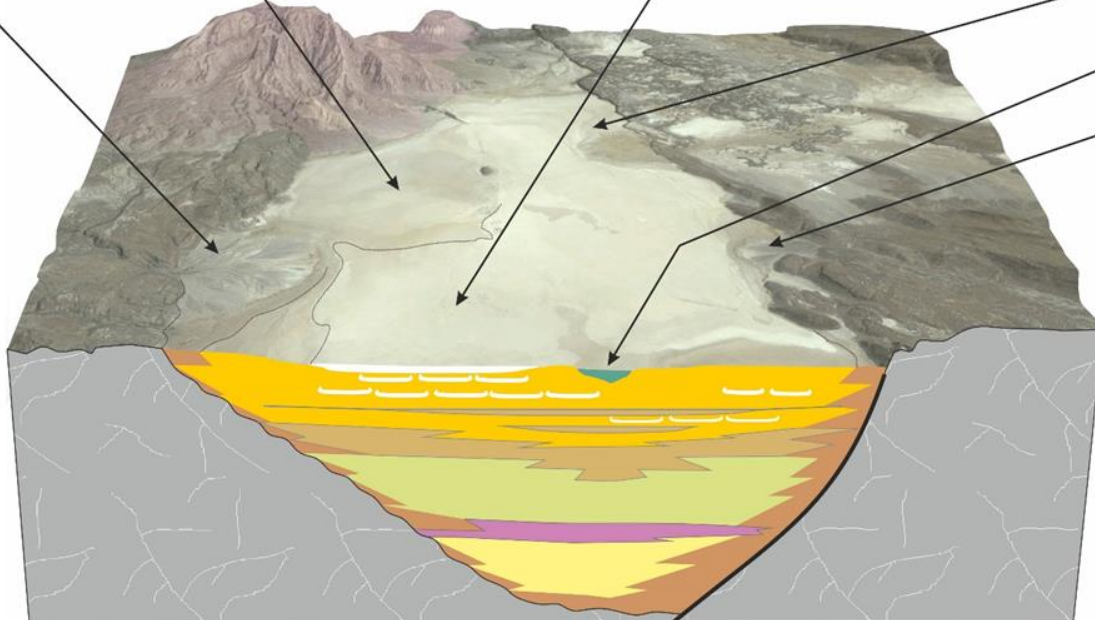
időszakos vízborítású playa síkság
playa flat with periodic water cover

időszakos tómeder
ephemeral lake

időszakos tómeder
áramlással
ephemeral lake with clast inflow

oxigénhiányos tófenék
anoxic lake bottom

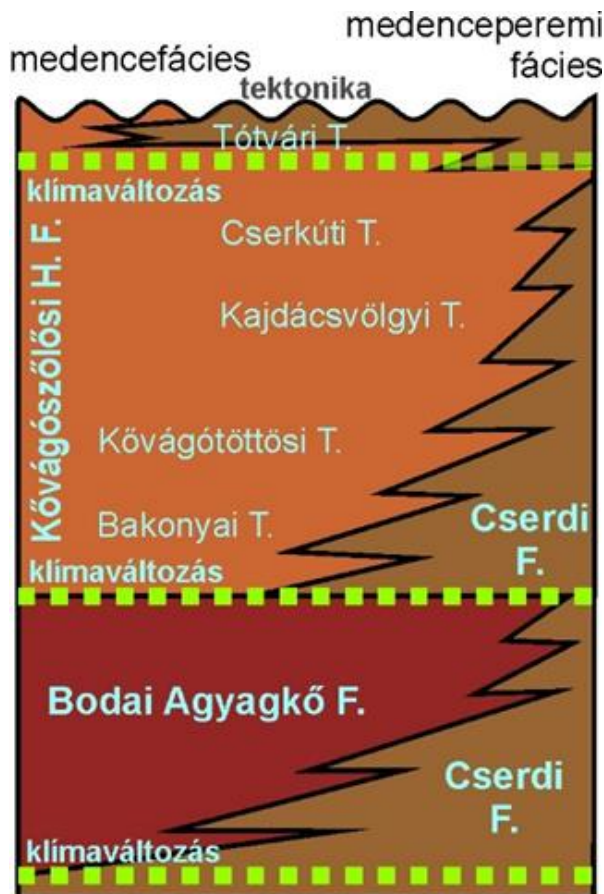
időszakos vízfolyások törmeléke
intermittent stream with clast inflow

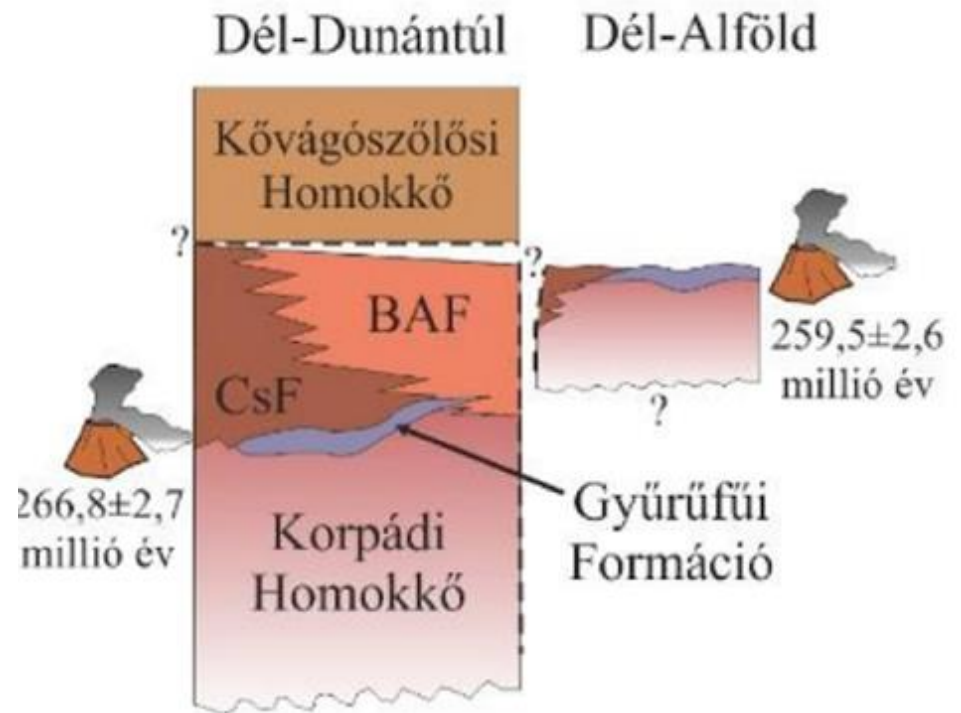
- BAF sós playa és tavi Dombói Tagozat
BCF salina playa and limnic Dombó Mb
- BAF playa és tavi Fűzi Tagozat
BAF playa and limnic Fűzi Mb
- BAF tavi Órházi Tagozat
BCF limnic Órház Mb
- Folyóvízi Cserdi F.
Fluvial Cserdi Fm
- Gyűrűfüi Lapillitufa
Gyűrűfüi Lapillite
- Folyóvízi Korpádi Homokkő
Fluvial Korpád Sandstone Fm
- Hordalékkúp és lejtőtörmelék Begykúti Konglobrecsa
Alluvial cone and slope sediment Begykút Conglobrecsa
- Variszkuszi kristályos aljzat
Variscan crystalline basement

Az előző dia két szélső képén olyan durvatörmelékes, osztályozatlan litofációsek láthatók, amelyek a BAF üledékgyűjtő peremi részein fogazódnak össze az agyagkővel.

A Kővágószőlősi Homokkő folyóvízi ciklusaiba települve is leírták korábban ezeket a képződményeket. Mivel a Cserdi Formációra különösen jellemzőek, a litosztratigráfiai viszonyok ábrázolására az alábbi megoldások születtek.

Konrád et al. 2017

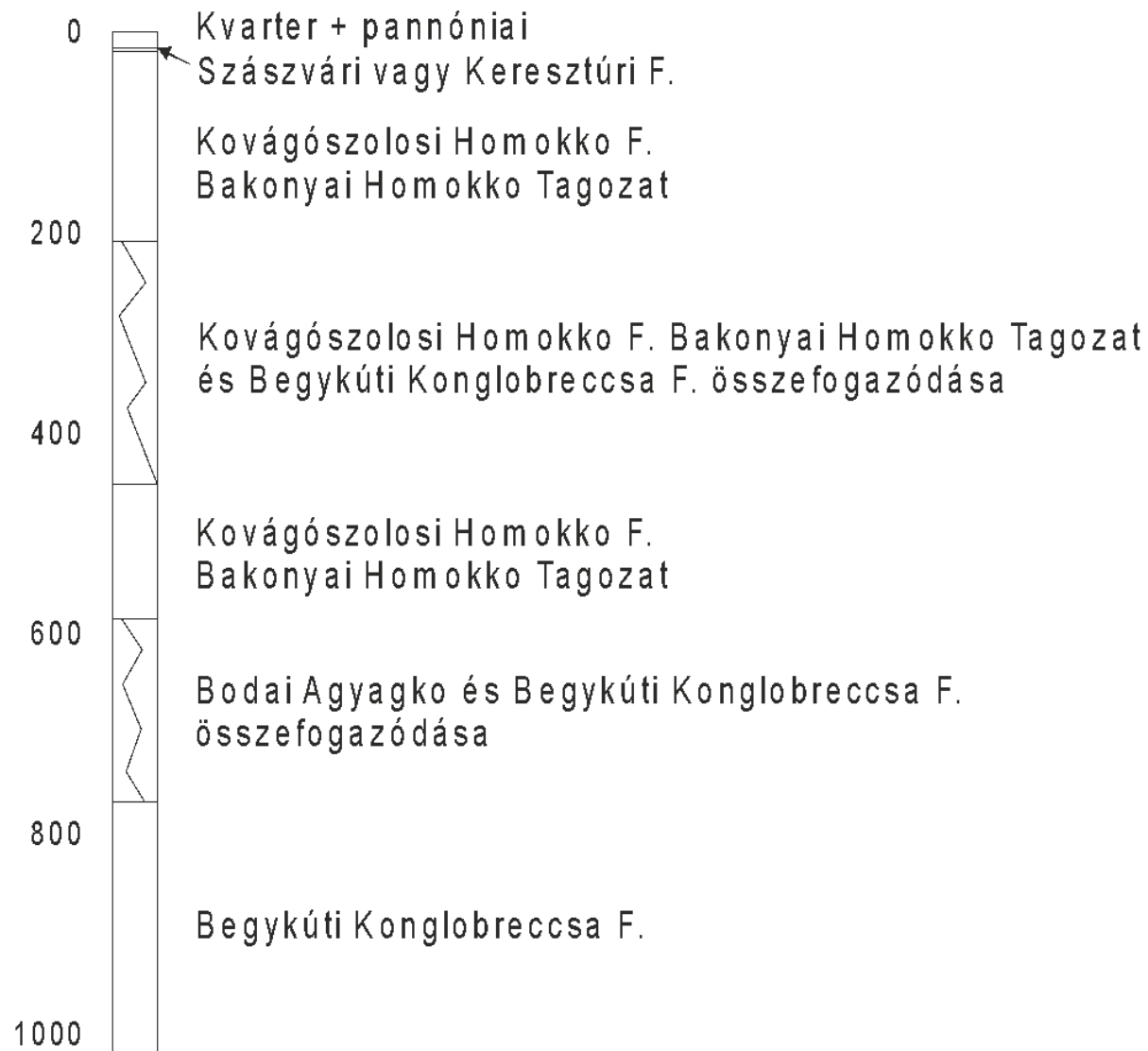

Varga A. 2021

A BAF-1A fúrás olyan vastagságban harántolta az osztályozatlan, durvatörmelékes konglobreccsát, hogy formációként való elkülönítését tartottuk indokoltnak.

A BAF-1 és BAF-1Af fúrás vázlatos rétegsora (Horváth & Istovics 2018 adatai alapján)

A

BAF-1 AF

1 cm

C

4729 1742m

1 cm

B

XI. 1298 m

1 cm

D

4709 1864m

1 cm

Kővágószőlősi
Homokkő
Tótvári
Homokkő
Tagozat
Tótvár

Néhány példa
a Begykúti
Konglobreccsa
előfordulására
fúrési
rétegsorokban
és a felszínen

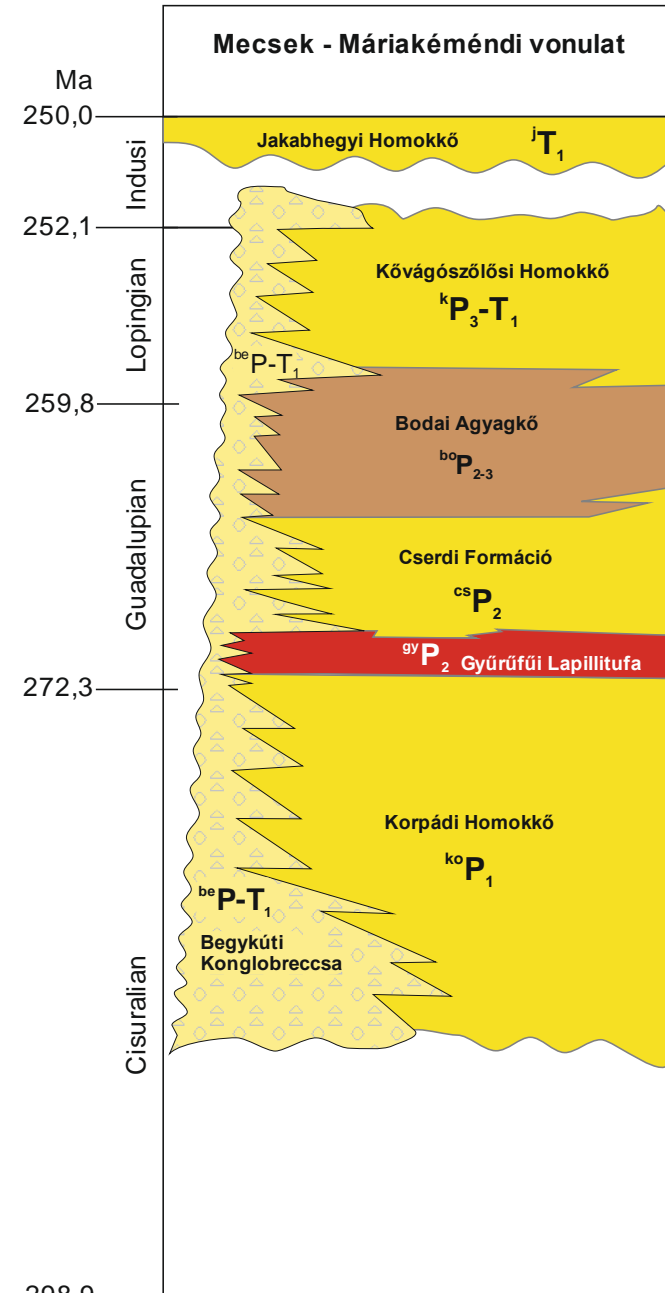

4709/1

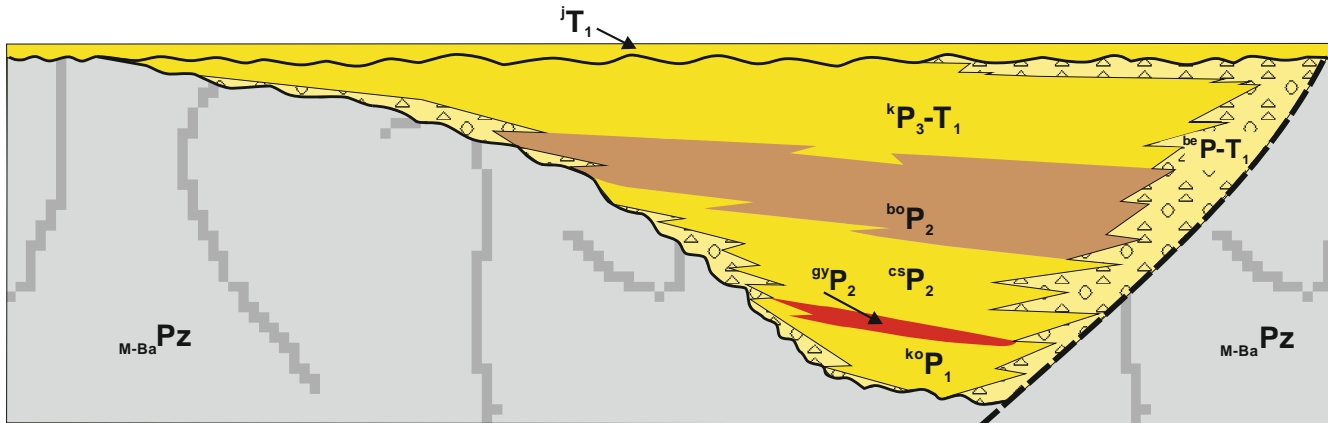
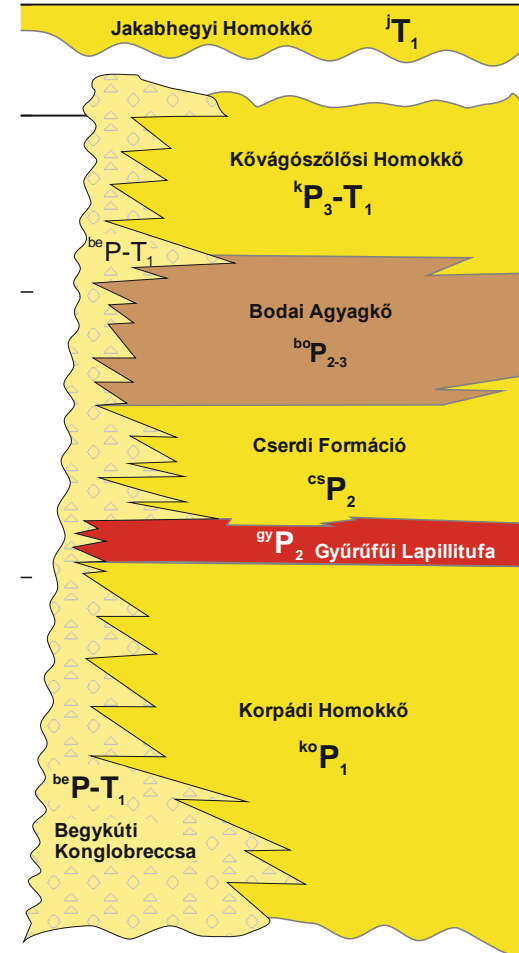
1882,5

A korábbi megoldásnak megfelelően úgy véljük, hogy az időszakos vízfolyások, gravitációs törmelékmozgások által szállított kolluviális-proluviális hordalékkúp-üledék a permii üledékgyűjtő valamennyi formációjával összefogazódik. Térképezhető litológiai tulajdonságai és vastagsága alapján azoktól formációként különíthető el.

A permiai üledékgyűjtő medence kora triász vázlatos szelvénye

Mecsek - Máriakéeméi vonulat

Jelmagyarázat Legend

- $M-Ba Pz$ Kristályos aljzat
- Folyóvízi
- Piroklasztit
- Időszakos vízfolyások
- Sós playa - tavi

Köszönöm a figyelmet!